

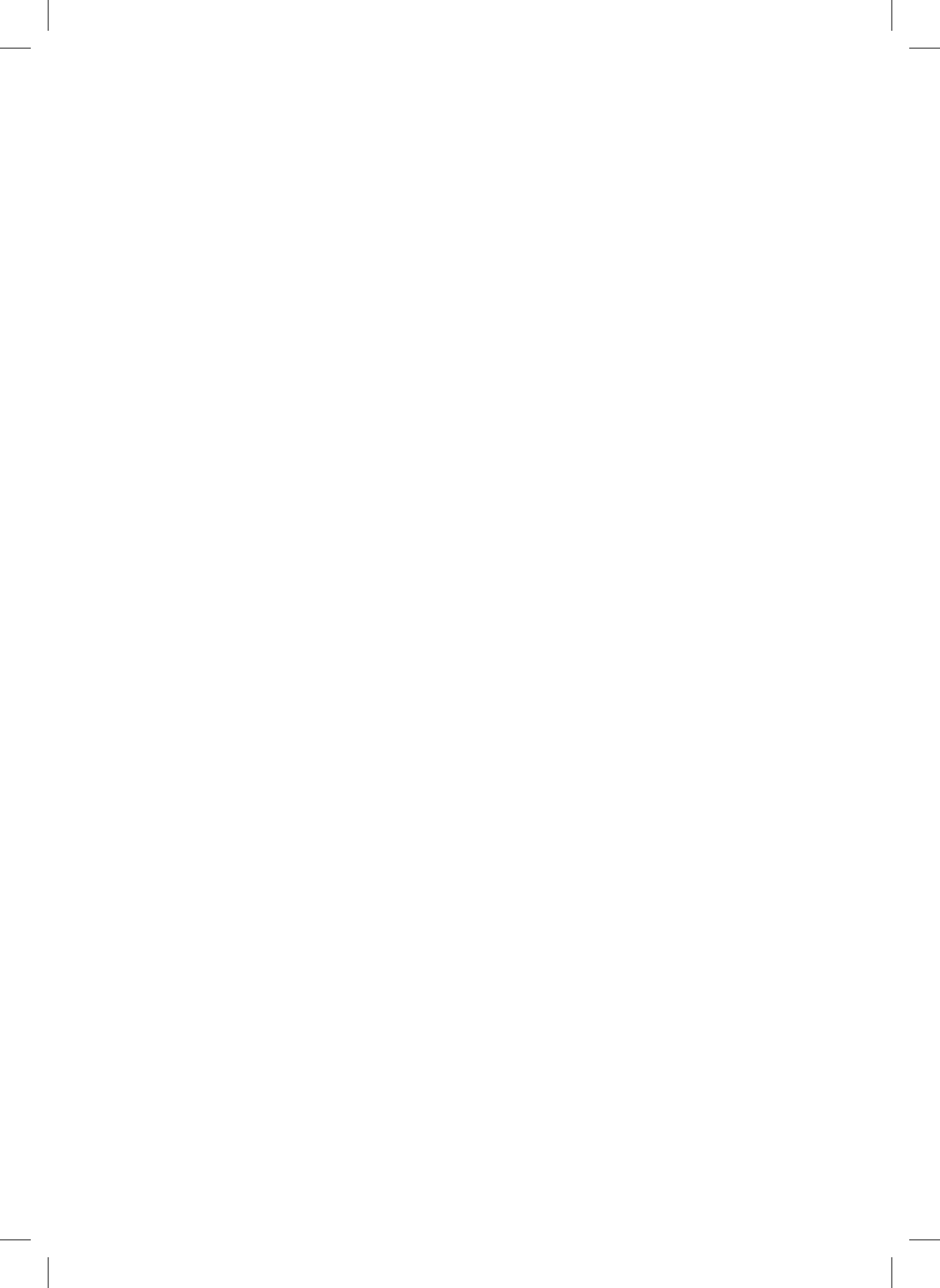
LI ČAJLD MALER I NEVOLJE

Sa engleskog prevela
Marija Pavićević

Za stvarnu Franses L. Nigli

JEDAN

Čovek se zvao Kalvin Franc, a tip helikoptera je bio bel 222. Francu su bile slomljene obe noge pa su morali da ga ubace vezanog za nosila. To pak nije bilo teško izvesti. Bel je letelica s prostranom unutrašnjosti, dva motora i sedam putničkih sedišta, konstruisan za poslovna putovanja i potrebe policije. Zadnja vrata bila su velika kao kod većeg kombija i otvarala su se širom. Srednji red sedišta bio je uklonjen. Bilo je više nego dovoljno prostora da Franca spuste na pod.

Helikopter je bio u praznom hodu. Dvojica su nosila Franca na nosilima. Koračali su brzo, povijeni pred naletima vrtložne struje elise, jedan ispred, drugi iza nosila. Kad su stigli do otvorenih vrata, čovek koji je hodao unatraske spustio je kraj nosila na prag i sklonio se. Drugi je zakoračio napred i snažno gurnuo nosila duž poda, uguravši ih do kraja. Franc je bio budan. Razdirao ga je oštar bol. Kriknuo je nakon što se malo prodrmusao, ali nije ni mogao više, jer su kaiševi preko njegovih grudi i butina bili čvrsto vezani. Ona dvojica su ušla za njim, smestila se na sedišta iza izbačenog reda i zalupila vrata za sobom.

Malo su sačekali.

I pilot je čekao.

Iza sivih vrata pojavio se treći čovek i krenuo duž betonske podloge. Pognuo se zbog elise, koja je sekla vazduh, i spustio raširen dlan na grudi da mu kravata ne bi lepršala na vetru. S rukom na grudima izgledao je kao osumnjičeni koji pokušava da dokaže svoju nevinost. Obišao je oko dugačkog nosa helikoptera i seo na prednje sedišta, pored pilota.

„Krećemo.” Pognuo je glavu, usredsredivši se na kopču za sigurnosni pojas.

Kad je pilot podstakao turbine, ono lenjo *vup-vup*, koje se čuje pri okretanju elise dok je motor u leri, preraslo je u nestrpljivo, centripetalno *vip-vip-vip*, ali ubrzo ga je prigušio prodoran prasak izduvnih gasova. Odigavši se sa tla, bel se blago nagnuo nalevo i malo zarotirao pa uvukao točkove i uzdigao se do visine od trista metara. Potom je, tako visoko na nebu, oborio nos i velikom brzinom krenuo ka severu. Pod njim su promicali putevi, naučni parkovi, male fabrike i pravilni nizovi zgrada u izolovanim naseljima na periferiji grada. Zidovi od cigle i metalne fasade rumenele su se na zalazećem suncu. Sićušni smaragdni travnjaci i tirkizni bazeni svetlucali su na umirućoj svetlosti smiraja.

Čovek na prednjem sedištu je upitao: „Znaš li kuda idemo?”

Pilot je samo klimnuo glavom.

Bel je grabio napred, skrenuo ka severoistoku i, popevši se još malo, uronio u tamu. Preleteo je visoko iznad auto-puta, preko reke belih svetala, koja su milila ka zapadu, i crvenih, koja su milila ka istoku. Minut severno od auto-puta, poslednji hektari načičkani kućama ustupili su mesto niskom, golom pobrđu, nenaseljenom i obraslom samo retkim šipražjem. Padine okrenute suncu na zalasku svetlucale su narandžastim sjajem, dok su doline i senovita zabrežja poprimila zagasitosmeđu boju. Niska brda su zatim ustuknula pred malim planinama zaobljenih vrhova. Bel je ubrzao; dizao se i spuštao, prateći obrise reljefa. Čovek na prednjem sedištu se osvrnuo i pogledao Franca na podu. Osmehnulo se na tren. „Još dvadesetak minuta.”

Franc je ćutao. Bol je bio neizdrživ.

Maksimalna brzina letelice iznosila je 260 kilometara na čas, pa su za dvadeset minuta prešli još osamdeset sedam kilometara iza planina, visoko iznad gole pustinje. Pilot je odigao nos letelice i malo usporio.

Čovek na mestu kopilota je priljubio čelo uz prozor i zagledao se u tamu.

„Gde smo?“, upitao je.

„Tamo gde smo bili i pre“, odgovorio je pilot.

„Baš tamo?“

„Otprilike.“

„Šta je ispod nas?“

„Pesak.“

„Na kojoj smo visini?“

„Devetsto metara.“

„Kakav je vazduh na ovoj visini?“

„Miran. Poneki termički stub, ali nema vetra.“

„Je li bezbedno?“

„U aeronautičkom smislu jeste.“

„Hajde onda da to obavimo.“

Pilot je još usporio i okrenuo letelicu. Bel je lebdeo devetsto metara iznad pustinje. Čovek na mestu kopilota se ponovo okrenuo i dao znak onoj dvojici u zadnjem delu. Obojica su istog trena otkopčala sigurnosne pojaseve. Jedan je čučnuo pazeći da ne dodirne Francove noge. Jednom rukom je čvrsto držao otkopčani pojas, a drugom je pritisnuo bravu na vratima. Pilot se dopola okrenuo. Posmatrajući ga, malo je nakrenuo helikopter pa su se vrata pod sopstvenom težinom otvorila do kraja. Potom je vratio bel u horizontalan položaj i polako počeo da ga okreće u smeru kazaljke na satu da bi od kretanja i vazdušnog pritiska vrata ostala širom otvorena. Drugi tip iz zadnjeg dela čučnuo je pored Francove glave i nakrenuo nosila pod uglom od četrdeset pet stepeni. Prvi tip je zaglavio cipelu u slobodan kraj nosila da ne bi skliznula niz pod. Drugi je poput dizača tegova snažno povukao drugi kraj i postavio nosila u gotovo uspravan položaj. Franc je poleteo naniže, ali su ga zadržali kaiševi kojima je bio vezan. Bio je visok i krupan. I čovek snažne volje. Noge su mu bile beskorisne,

ali gornji deo tela bio je snažan i svim silama se napinjao. Mahnito je vrteo glavom opirući se.

Prvi tip je izvadio gravitacioni nož i prerezao kaiš oko Francovih butina. Nakon što je na trenutak zastao, jednim brzim potezom presekao je i kaiš oko Francovih grudi. U istom trenutku drugi tip je uspravio nosila. Franc je nesvesno zakoračio napred. Slomljenom desnom nogom. Kriknuvši, instinktivno je napravio i drugi korak. Levom nogom, takođe slomljenom. Zamlatarao je rukama i poleteo napred. Pod zamahom, gornji deo tela je prevagnuo nad krutim osloncem u vidu nepokretnih kukova. Poleteo je kroz otvorena vrata u tamu koja je hučala, u vrtlog jačine snažnog olujnog vetra, u noć.

Devetsto metara iznad pustinjskog tla.

Na trenutak je zavládala tišina. Kao da je i buka motora utihnula. Pilot je zarotirao helikopter u suprotnom smeru. Kad se bel zaljuljao na drugu stranu, vrata su se uz tresak zatvorila. Turbine su ponovo ubrzale, rotor je nastavio da seče vazduh, a nos letelice se lagano pognuo.

Ona dvojica su se uspenrala na sedišta.

Čovek na mestu kopilota je rekao: „Sad možemo da se vratimo.”

DVA

Sedamnaest dana kasnije, Džek Ričer se obreo u Portlandu u Oregonu, sa vrlo malo para u džepu. U Portlandu zato što je, eto, morao da bude negde, a autobus u koji je seo pre dva dana se tu zaustavio. A sa malo para zato što je u baru u kom su se okupljali policajci upoznao Samantu, pomoćnicu okružnog tužioca, i zato što ju je dvaput častio večerom, posle čega je, oba puta, prespavao kod nje. Bilo je devet ujutru i Samanta je već bila na poslu, a on se, izašavši iz njene kuće, zaputio ka autobuskoj stanici u centru grada. Kosa mu je bila još mokra, nakon što se u njenoj kući osvežio, a potrebe zadovoljio. Bio je opušten, ali bez jasnog odredišta i sa vrlo tankim svežnjem novčanica u džepu.

Teroristički napadi 11. septembra 2001. godine promenili su Ričeru život na dva načina. Prvo, pored sklopive četkice za zube sada je sa sobom nosio i pasoš. Danas se u mnogim situacijama traži na uvid neki lični dokument sa fotografijom, uključujući i putovanja. Ričer je bio lotalica, ali ne i pustinjač; nije ga držalo mesto, ali nije bio ni disfunkcionalan, tako da je to lako prihvatio.

A drugo, promenio je način podizanja novca. Po odlasku iz vojske, godinama se držao sistema po kom bi pozvao banku u Virdžiniji i zatražio elektronski transfer do mesta u kom se zatekao. Međutim, iz straha od finansiranja terorista, podizanje novca telefonskim pozivom obavljalo se sve ređe. Zato je Ričer nabavio karticu za bankomat. Karticu sa pin kodom 8197 držao je u pasošu. Smatrao je da nema mnogo talenata, ali mogle su se izdvojiti izvesne sposobnosti, koje su uglavnom bile fizičke prirode i povezane s njegovom abnormalnom

veličinom i snagom, pa je tako u svakom trenutku znao koliko je sati i da ne pogleda na sat, i vrlo vešto je baratao brojkama, kao neki maleni idiot savant. Odatle baš 8197. Voleo je broj 97 zato što je najveći nedeljiv dvocifren broj, a 81 zato što je to jedini broj, od svih beskonačnih mogućnosti, čiji je kvadratni koren jednak zbiru njegovih cifara. Kvadratni koren broja 81 iznosi devet, kao i zbir brojeva 8 i 1. Nijedan drugi složeni broj u kosmosu nema tako lepu simetriju. Savršenstvo.

Svest o aritmetici i urođeni cinizam prema finansijskim institucijama nagonili su ga da proveri stanje na računu pri svakom podizanju novca. Svaki put bi se setio da oduzme iznos naknade podizanja s bankomata i uračuna tričavu proviziju tokom svakog kvartala. I uprkos njegovim sumnjama, nikada ga nisu zakinuli. Svaki put je iznos na njegovom računu bio upravo onoliko koliko je izračunao. Nikada se nije iznenadio niti uznemirio.

Sve do tog jutra u Portlandu, kad se jeste iznenadio, ali nije se uznemirio. Na njegovom računu bilo je hiljadu dolara više nego što bi trebalo.

Prema Ričerovoj proceni, tačno hiljadu i trideset dolara više. Očigledno je došlo do greške. Banka je uplatila novac na pogrešan račun. Ispraviće grešku. Neće uzeti taj novac. On jeste optimista, ali nije budala. Pritisnuo je drugo dugme i zatražio mini-izvod stanja na računu. Kroz prorez je izašao tanak papirić. Na njemu je sivom bojom bilo odštampano pet poslednjih transakcija. Tri su bile odlivi s bankomata, kojih se jasno sećao. Jedna skorija stavka bila je održavanje računa. Poslednja je bila uplata hiljadu trideset dolara na račun, izvršena tri dana ranije. I eto. Papirić je bio preuzak da bi se na njega spakovale razdvojene kolone sa zaduženjima i potraživanjima, pa je uplata bila obeležena zagradama da bi se naznačilo da je stanje na računu pozitivno: (1030,00).

Hiljadu i trideset dolara.

1030.

Taj broj nije zanimljiv sam po sebi, ali Ričer je čitav minut zurio u njega. Nije nedeljiv, to je očigledno. Nijedan parni broj veći od dva ne može biti nedeljiv. Kvadratni koren? Očito malčice više od 32. Kubni koren? Malčice manje od 10,1. Činioci? Nema ih mnogo, ali među njima su 5 i 206, pored očiglednog para 10 i 103, i još bazičnijih 2 i 515.

Dakle, 1030.

Hiljadu trideset.

Greška.

Možda.

A možda i nije.

Ričer je podigao pedeset dolara iz bankomata, zavukao ruku u džep da pronade sitniš i krenuo u potragu za govornicom.

Pronašao ju je kod autobuske stanice. Okrenuo je broj banke po sećanju. Sada je devet i četrdeset na zapadu, a dvanaest i četrdeset na istoku. To je vreme ručka u Virdžiniji, ali neko bi trebalo da radi.

Neko i jeste radio. Sa tom gospođom Ričer nikada nije razgovarao, ali činilo se da je stručna. Možda je šefica kancelarije za podršku, koju su dovukli da dežura za vreme ručka. Predstavila se, ali Ričer nije zapamtio kako se zove. Onda je prešla na dug, uvežban uvod, da bi se klijent osetio poštovano. Sačekao je da završi i rekao joj za uplatu. Prijatno se iznenadila što klijent zove zbog greške načinjene u svoju korist.

„Možda nije greška”, rekao je Ričer.

„Jeste li očekivali tu uplatu?”, upitala je.

„Ne.”

„Da li treće lice često uplaćuje novac na vaš račun?”

„Ne.”

„Onda je verovatno greška. Zar ne mislite tako?”

„Moram da znam ko je izvršio uplatu.”

„Smem li da pitam zašto?”

„Ne mogu to da vam objasnim ukratko.”

„Morali biste da mi kažete”, odvrtila je žena. „Radi politike poverljivosti podataka. Ako se zbog greške koju je načinila banka otkriju transakcije između dva klijenta, prekršili bismo raznorazna pravila, propise i etičke norme.”

„Možda je to poruka”, rekao je Ričer.

„Poruka?”

„Iz prošlosti.”

„Ne razumem.”

„Iz vremena kad sam bio vojni policajac”, rekao je Ričer. „Radio-poruke vojne policije prenose se u šiframa. Ukoliko je vojnom policajcu hitno potrebna pomoć kolege, on šalje šifru deset-trideset. Razumete šta hoću da kažem.”

„Pa, ne baš.”

Ričer je nastavio: „Ako ne poznajem osobu koja je uplatila taj novac, onda je to greška od hiljadu trideset dolara u moju korist. Ali ako poznajem tu osobu, možda je poziv u pomoć.”

„I dalje ne razumem.”

„Pogledajte kako je napisano. Možda je to šifra deset-trideset, a ne hiljadu trideset dolara. Pogledajte kako piše na papiru.”

„Zar vas, u tom slučaju, ta osoba ne bi prosto pozvala telefonom?”

„Nemam telefon.”

„Ili poslala mejl? Telegram. Ili bar pismo.”

„Nemam ja adrese za te stvari.”

„A kako mi stupamo u kontakt s vama?”

„Ne stupate.”

„Uplata na račun je vrlo neobičan način komunikacije.”

„Možda je to jedini način.”

„I vrlo težak. Taj neko bi morao da zna broj vašeg bankovnog računa.”

„Upravo to hoću da kažem”, odvratio je Ričer. „To je uradio neko pametan i snalažljiv. A ako neko pametan i snalažljiv traži pomoć, onda je problem ozbiljan.”

„To je i skupo. Neko je potrošio više od hiljadu dolara.”

„Baš tako. Ta osoba mora da je pametna, snalažljiva i očajna.”

S druge strane je nekoliko trenutaka vladao muk. A onda: „Zar jednostavno ne možete da sastavite spisak ljudi koji bi mogli da dođu u obzir i popričate s njima?”

„Radio sam sa mnogo pametnih ljudi. Sa većinom sam saradivao vrlo davno. Trebale bi mi nedelje da im uđem u trag. Tada će možda biti prekasno. A ionako nemam telefon.”

Tišinu koja je zavladała narušavalo je samo kucanje po tastaturi.

„Pretražujete, zar ne?”, upitao je Ričer.

„Stvarno ne bi trebalo da radim ovo”, odgovorila je žena.

„Neću vas odati.”

Opet tajac. Utihnule su i tipke. Ričer je znao da gleda u ime na ekranu.

„Recite mi”, zahtevao je.

„Ne mogu tek tako da vam kažem. Pomoći ćete mi.”

„Kako?”

„Dajte mi neke smernice. Da ne bih morala da ga izgovorim.”

„Kakve smernice?”

„Pa, recimo, da li je muškarac ili žena?”, odvrtila je.

Ričer se nasmešio. Odgovor se nalazio u samom pitanju. Žena. Sigurno. Pametna, snalažljiva, maštovita žena, sposobna da razmišlja izvan uobičajenih okvira. Žena koja zna za njegovu opsednutost sabiranjem i oduzimanjem.

„Da pogađam”, rekao je Ričer. „Uplata je izvršena u Čikagu.”

„Da, ličnim čekom u banci u Čikagu.”

„Nigli”, rekao je Ričer.

„To je to ime”, rekla je žena. „Franses L. Nigli.”

„Zaboravite ovaj razgovor”, rekao je Ričer. „Nije u pitanju greška.”